

Kinderarts in Tanzania

Geen transmissie

Op de dag dat we aankomen in Kaliua, een verafgelegen buitenpost in Tanzania waar zich sinds twee jaar steeds weer gevallen van slaapziekte voordoen, zal de officiële ingebruikstelling plaatsvinden van een telefoonmast van Celltel, een van de drie elkaar beconcurrerende telefoonmaatschappijen. In het golfplaten dorpje dat ontstond als stationnetje voor een spoorweg die al sinds plusminus 1905 Dar es Salaam verbindt met Ujiji-Kigoma - de plek aan het Tanganjikameer waar Stanley de beroemde woorden 'Mr. Livingstone I presume' uitsprak - lopen al overal mensen te friemelen met kleine glimmende mobieltjes.

Triomfantelijk steekt de fel rood-wit geverfde stalen transmissiemast uit boven de hutjes en huisjes en de omringende bush. Een optocht van glimmende airconditioned Toyota Landcruisers met regionale hoogwaardigheidsbekleders is onderweg voor de plechtigheid. Ze zullen - net als wij - grote moeite hebben om een in de smalle zandweg weggezakte vrachtwagen te passeren. De chauffeur en bijrijders van de vrachtwagen waren al een hele dag aan het graven en duwen en hadden ons om drinkwater gesmeekt.

Slaapziekte is na een langdurige afwezigheid (sinds de koloniale tijd?) weer in Tanzania teruggekomen, vermoedelijk via de grote groepen vluchtelingen uit Kongo, Rwanda en Burundi, die nog steeds - maar wel tijdelijk - onder de hoede van UNHCR worden opgevangen in kampen in deze regio.

In ons 200 km verder naar het oosten gelegen ziekenhuis zag een oplettende lab-assistent bij het zoeken naar malaria-parasieten enkele jaren geleden een *Trypanosoma* in het bloed van de dochter van een van de catechisten. Deze vrouw was ingetreden bij een zustercongregatie in Rwanda en was met de aan haar toevertrouwde kinderen voor de rebellen uit naar Kongo gevlucht. Gered en teruggekeerd thuis bij haar ouders, klaagde ze over voortdurende hoofdpijn en vermoeidheid. Een behandeling voor meningitis had tijdelijk maar niet definitief verlichting gebracht. Toen ze wéér koorts en klachten kreeg, werd opnieuw naar malariaparasieten gezocht, maar werden enkele trypanosomen gevonden. Op kosten van haar uit België stammende congregatie is ze toen behandeld in Antwerpen en keerde gezond weer terug.

In het Health Centre van de buitenpost hebben de zusters het behandelprotocol van een WHO-team gekregen en worden de medicijnen gratis verstrekt door de regering. Er wordt nog steeds behandeld met riskante medicijnen waarvan er een stamt uit de tijd van de Salversan voor syfilis. De soort slaapziekte (Rhodiëns) die hier voorkomt is de snelst verlopende maar is gemakkelijker te behandelen dan de andere (Gambiëns), als je maar op tijd bent. Langs wegen en paden door de bush zijn nu geïmpregneerde zwartblauwe lappen opgehangen die tseetseevliegen in de val proberen te lokken. In de koloniale tijden werden hele dorpen verplaatst en kapte men wijde 'brandgangen' door de bush om de verspreiding van de tseetseevlieg tegen te gaan.

In het Health Centre liggen voortdurend enige patiënten die bewezen positief zijn of zeer verdachte symptomen (langdurige hoofdpijn, vergrote lymfeklieren et cetera) vertonen.

DE FOTO IS HELAAS
NIET BESCHIKBAAR
VOOR INTERNET

Een medicijnenkuur is riskant vanwege de bijwerkingen en is ook vaak niet voldoende.

Terwijl ik een van de niet op de kuur reagerende patiënten onderzoek die eruitziet als een van de plaatjes in de oude leerboeken van tropische geneeskunde - een geraamte met geloken ogen hangend in de armen van zijn verzorgster - krijgen we het bericht dat de officiële ingebruikneming van de mobiele telefoons moet worden uitgesteld en dat er geen transmissie mogelijk is. Er kan geen verbinding worden gemaakt met het landelijke netwerk. Over de transmissie van trypanosomen worden helaas geen mededelingen gedaan. ■

George P.A. Joosten,
kinderarts in Ndala, Tanzania